

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 69/07-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Juraja Horvátha o sťažnosti Ing. J. M., B., zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1019/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II vo veci vedenej pod sp. zn. Er 1019/02 p o r u š e n é b o l o .

2. Ing. J. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť Ing. J. M. trovy právneho zastúpenia v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún)

na účet jej právnej zástupkyne Mgr. A. S., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. decembra 2006 doručená sťažnosť Ing. J. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. A. S., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. Er 1019/02.

Zo sťažnosti vyplýva, že exekučné konanie začalo 5. februára 2002 doručením návrhu oprávneného proti sťažovateľke ako povinnej. Okresný súd 11. apríla 2002 vydal poverenie na vykonanie exekúcie a upovedomenie o jej začatí bolo sťažovateľke doručené 3. júla 2002. Sťažovateľka 16. júla 2002 podala proti exekúcii námietky, o ktorých okresný súd rozhodol 2. decembra 2002 tak, že im nevyhovelo, a 12. decembra 2002 doručil sťažovateľke uznesenie o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za námietky v sume 5 990 Sk, proti ktorému sa sťažovateľka odvolala. Návrhmi z 25. apríla 2003 a z 15. októbra 2004 sťažovateľka požiadala o odklad exekúcie, okresný súd o týchto návrhoch nerozhodol. Sťažovateľka žiadala návrhom zo 14. februára 2005 o zastavenie exekúcie a následne podala námietky proti upovedomeniu o začatí exekúcie zriadením exekučného záložného práva z 21. januára 2005. Okresný súd o námietkach sťažovateľky z 15. februára 2005 nerozhodol. Dňa 1. decembra 2006 okresný súd doručil sťažovateľke uznesenie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorým potvrdil uznesenie z 29. októbra 2002 a uznesenie o zastavení exekúcie z 21. novembra 2006 s tým, že sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Sťažovateľka namieta nečinnosť okresného súdu v konaní v dobe 3 rokov a 7 mesiacov (od podania prvej žiadosti o odklad exekúcie 30. apríla 2003) a žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava II v konaní vo veci pod sp. zn. Er 1019/02 porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované Ústavou Slovenskej republiky v čl. 48 ods. 2.

Okresnému súdu Bratislava II prikazuje v konaní sp. zn. Er 1019/02 konať bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,- Sk pre pretrvávajúci stav právnej neistoty a za útrapy spôsobené doterajšími prieťahmi v konaní, ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Porušovateľ základného práva je povinný sťažovateľke zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 10.130,- Sk (za 2 úkony – prevzatie a príprava právneho zastúpenia a písomné podanie na súd; ½ - ičný úkon za vec keď predmet sporu sa nedá oceniť peniazmi – 1.251,- Sk + úkon za vec oceniť peniazmi 4.901,- Sk + 2 x paušál 164,- Sk).“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 69/07-17 z 26. apríla 2007 ju prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu právna zástupkyňa sťažovateľky a predsedníčka okresného súdu oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Predsedníčka okresného súdu v odpovedi z 28. mája 2007 na výzvu ústavného súdu uviedla, že k sťažnosti sa vyjadrí po vrátení spisu krajským súdom.

V nadväznosti na odpoveď predsedníčky okresného súdu si ústavný súd vyžiadal predmetný spis z krajského súdu. Zo spisu okresného súdu sp. zn. Er 1019/02 ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania:

Exekučné konanie sa začalo 5. februára 2002. Okresný súd 11. apríla 2002 vydal súdnemu exekútorovi poverenie na vykonanie exekúcie. Sťažovateľka podala po doručení upovedomenia o začatí exekúcie zo 17. júna 2002 námietky proti exekúcii. Súdny exekútor

ich predložil na rozhodnutie okresnému súdu 24. júla 2002 a ten o námietkach rozhodol uznesením z 2. decembra 2002 tak, že im nevyhovel. Uznesením z 29. októbra 2002 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za námietky, proti ktorému sťažovateľka 20. decembra 2002 podala odvolanie.

Dňa 30. apríla 2003 sťažovateľka požiadala okresný súd o povolenie odkladu exekúcie. Ďalší návrh na odklad exekúcie do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 13 C 94/97 po podaní odvolania proti rozsudku z 5. júna 2001 sťažovateľka podala 18. októbra 2004 prostredníctvom právnej zástupkyne. Uznesením z 13. januára 2005 okresný súd vyzval sťažovateľku, aby odstránila nedostatky odvolania, ktoré podala proti uzneseniu okresného súdu z 29. októbra 2002.

Sťažovateľka podala 15. februára 2005 návrh na zastavenie exekúcie, pretože exekučný titul - rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 94/97-45 z 5. júna 2001 nie je právoplatný ani vykonateľný. Okresný súd 16. mája 2005 predložil spis s odvolaním sťažovateľky proti uzneseniu z 29. októbra 2002 na rozhodnutie krajskému súdu. Krajský súd uznesením č. k. 8 CoE 55/05-57 z 22. júla 2005 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil a spis mu vrátil 19. septembra 2005.

Uznesením z 21. novembra 2006 okresný súd exekúciu zastavil podľa § 57 ods. 1 písm. b) zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), pretože rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 94/97-45 z 5. júna 2001 bol krajským súdom zrušený, a právo na náhradu trov konania účastníkom nepriznal. Sťažovateľka sa proti výroku o nepriznaní náhrady trov konania odvolala a okresný súd odvolanie doručené 18. decembra 2006 predložil 7. marca 2007 na rozhodnutie krajskému súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel

k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 220/04).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého

kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pri posúdení veci podľa prvého kritéria ústavný súd z priebehu posudzovaného konania nezistil také osobité okolnosti prípadu, ktoré by poukazovali na právnu alebo skutkovú zložitosť namietaného exekučného konania.

2. Správanie sťažovateľky je druhým kritériom, pomocou ktorého ústavný súd zisťuje existenciu zbytočných prietáhov v konaní. Sťažovateľka vystupuje v exekučnom konaní ako povinná. Z prehľadu úkonov účastníkov a okresného súdu v konaní vyplýva, že sťažovateľka na ochranu svojich práv využila procesné inštitúty, ktoré má k dispozícii podľa Exekučného poriadku. Podala námietky proti exekúcii, dvakrát požiadala o odklad exekúcie a napokon podala návrh na zastavenie exekúcie, pričom v podstate opakovane argumentovala tým, že rozsudok, na podklade ktorého je proti nej vedená exekúcia, sa nestal právoplatným ani vykonateľným, a preto nemôže byť exekučným titulom a exekúcia je neprípustná.

Uplatnenie uvedených prostriedkov na ochranu svojich práv nemožno pričítať na ťarchu sťažovateľky pri posudzovaní zbytočných prietáhov v namietanom konaní, zvlášť nie v situácii, keď sa sťažnosťou ústavnému súdu domáha ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov preto, že okresný súd o jej návrhoch vôbec nerozhodol, resp. rozhodol so zbytočnými prietáhmi.

Ústavný súd preto konštatoval, že správanie sťažovateľky nebolo príčinou namietanej dĺžky konania.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v namietanom konaní, bol postup okresného súdu.

Z predložených podkladov ústavný súd zistil, že okresný súd sa v exekučnom konaní nezaoberal návrhmi sťažovateľky na povolenie odkladu exekúcie, ktoré podala 30. apríla

2003 a 18. októbra 2004 a v ktorých argumentovala neprípustnosťou exekúcie, pričom v druhom návrhu poukázala aj na to, že súdny exekútor vydal príkaz na vykonanie exekúcie predajom nehnuteľnosti, ktorej hodnota je vo výraznom nepomere k hodnote vymáhanej pohľadávky, ktorú už sťažovateľka čiastočne uhradila. Okresný súd sa nezaoberal ani návrhom na zastavenie exekúcie, ktorý sťažovateľka podala 15. februára 2005 a v ktorom okrem dôvodov uvedených už v predošlých podaniach upozornila, že exekútor vydal exekučný príkaz na zriadenie exekučného záložného práva na ďalšiu nehnuteľnosť zapísanú v katastri nehnuteľností. O zastavení exekúcie okresný súd rozhodol až 21. novembra 2006 z dôvodu podľa § 57 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku - rozsudok, ktorý bol podkladom na vykonanie exekúcie, bol zrušený.

Pri posudzovaní, či okresný súd postupoval v exekučnom konaní tak, aby nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd nemohol prehliadnúť, že rozsudok okresného súdu, na podklade ktorého bola vedená exekúcia proti sťažovateľke, odvolací súd zrušil už 31. januára 2005 a svoje rozhodnutie okresnému súdu doručil 11. mája 2005. V tom čase bol spis sp. zn. Er 1019/02 pripravený na predloženie krajskému súdu (predkladacia správa zo 4. mája 2005, spis doručený krajskému súdu 16. mája 2005) na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu z 29. októbra 2002, ktoré podala ešte 20. decembra 2002. Pretože relevantným argumentom pre tento postup okresného súdu nemôže byť ani to, že sťažovateľku musel vyzvať na doplnenie a opravu odvolania, čo urobil až 13. januára 2005, ústavný súd pri posudzovaní existencie zbytočných prietáhov v konaní podľa tretieho kritéria neprihliadol na dobu, keď sa exekučný spis nachádzal na krajskom súde.

Na základe týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že konanie vedené pod sp. zn. Er 1019/02 je poznačené zbytočnými prietahmi, ktoré neboli spôsobené zložitou vecí ani správaním sťažovateľky, ale nečinnosťou okresného súdu. Vzhľadom na nečinnosť okresného súdu, ktorá vyplynula zo spisu, ústavný súd už neurgoval vyjadrenie k sťažnosti, pretože zistenú nečinnosť okresného súdu nemožno konvalidovať žiadnym vysvetlením okresného súdu. Preto ústavný súd rozhodol, že okresný súd v predmetnom konaní porušil

základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože okresný súd už rozhodol o zastavení exekúcie, a v čase rozhodovania ústavného súdu sa vec nachádzala na krajskom súde z dôvodu odvolania sťažovateľky proti výroku o nepriznaní náhrady trov konania, nie je dôvodné, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci ďalej konať bez zbytočných prietáhov tak, ako žiadala sťažovateľka v petite sťažnosti.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadost'učinenie 100 000 Sk, ktorého výšku považuje za primeranú psychickej a majetkovej ujme, ktorá je bola spôsobená nečinnosťou okresného súdu v namietanom exekučnom konaní okrem iného aj tým, že nemohla nakladať so svojím nehnuteľným majetkom.

Ústavný súd nepovažoval za primerané konkrétnym okolnostiam prípadu vysloviť len porušenie základného práva sťažovateľky, a preto rozhodol aj o priznaní finančného zadost'učinenia. Pri rozhodovaní o jeho výške sa riadil zásadami spravodlivosti a zohľadnil predovšetkým celkovú dĺžku konania, zistené obdobia zbytočných prietáhov v postupe

okresného súdu, ako aj význam veci pre sťažovateľku a dospel k záveru, že v danom prípade bude primerané všetkým okolnostiam prípadu priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky ich vyčíslila sumou 10 130 Sk za dva úkony právnej služby.

Základom pre výpočet náhrady za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2006 je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2005 vo výške 16 381 Sk, t. j. náhrada za jeden úkon je 2 730 Sk [§ 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“)], a 164 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.).

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) a k tomu dvakrát náhradu režijného paušálu, celkovo v sume 5 788 Sk.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10.októbra 2007